GOLAW

ПІДСУМКИ ТА ПРОГНОЗИ ЗАКОНОДАВЧИХ ЗМІН

Перше півріччя 2020

ЗМІСТ

02 Фінансовий моніторинг в Україні: Які наслідки прийняття закону про запобігання відмиванню коштів?

05 Новий порядок передачі в оренду державного і комунального майна

07 Податки в Україні: Які зміни у 2020 року визначили розвиток країни на багато років вперед та до чого варто бути готовим вже сьогодні?

10 Зміни від НБУ: Які нововведення стали дійсно важливими для банківського сектору України?

12 Нові правила щодо розкриття відомостей про кінцевих бенефіціарних власників

14 Дистанційна робота та гнучкий режим робочого часу: Як трудове законодавство регулює роботу в період карантину?

16 В Україні запровадили ринок землі: Що саме передбачено законом?

18 Обережно: «Злодії в законі». Чому новий закон стосується кожного?

19 Чергові зміни порядку розгляду судових справ

ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ В УКРАЇНІ:

Які наслідки прийняття закону про запобігання відмиванню коштів?

Валентин Гвоздій
Керуючий партнер GOLAW,
адвокат

Послуги практики комплаєнсу, корпоративного управління та управління ризиками на сайті GOLAW

2020 рік запам'ятається українській бізнес-спільності не тільки як час всесвітньої пандемії. 28 квітня набрав чинності новий Закон «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» № 361-IX (далі – Закон).

Закон містить багато положень, які змінюють звичні для українців процеси здійснення фінансових операцій – як особистих, так і на рівні ведення бізнесу, а також впливають на багато інших сфер, які раніше не підпадали під пильну увагу державних органів.

Що нового потрібно знати всім українцям про фінансові операції?

1. Відтепер звичайні фінансові операції, які до цього часу проходили у форматі «надав запит – отримав», доповнюються додатковими стадіями перевірки клієнта. До таких операцій відносимо звернення до аудиторів, адвокатів, нотаріусів, бухгалтерів, ріелторів за наданням послуги щодо:

- купівлі-продажу нерухомості або управління майном при фінансуванні будівництва житла;
- купівлі-продажу суб'єктів господарювання та корпоративних прав;
- управління коштами, цінними паперами або іншими активами;
- відкриття та/або управління банківським рахунком або рахунком у цінних паперах;
- залучення коштів, необхідних для створення юридичних осіб та фондів, забезпечення їх діяльності або управління ними;
- створення, забезпечення діяльності або управління юридичними особами, фондами, трастами або іншими подібними правовими утвореннями.

Тож потрібно бути готовим до паперової роботи та питань уточнюючого характеру, адже представники цих професій зобов'язані встановити особу клієнта та походження коштів, які задіяні у проведенні операції. Зауважимо, що розраховувати на «лояльність» представників вищеперерахованих спеціалістів не варто: невиконання вимог законодавства щодо перевірок коштуватиме великої суми штрафу (штрафи, до речі, стали дуже високими).

У разі, якщо клієнт не пройшов фінансову перевірку та відмовляється від надання інформації – йому може бути відмовлено у проведенні операції. Відповідні процедури також передбачені Законом.

2. Крім того, відтепер визначено та зменшено кількість ознак порогових фінансових операцій.

Порогові фінансові операції - це операції, при проведенні яких особу однозначно будуть перевіряти відповідні державні органи. До них належать операції, сума яких перевищує 400 000 гривень, або дорівнює чи перевищує суму в іноземній валюті, банківських металах, інших активах, та мають одну з таких ознак:

- операція проводиться готівкою (внесення, переказ, отримання коштів);
- операції за участі політично значущих осіб;
- здійснення переказу коштів за кордон (особливо до офшорних зон);
- операція проводиться за участю осіб, які мають місце реєстрації у країнах, які не виконують рекомендацій FATF[1].

Також, можуть виникати питання до «підозрілих» операцій - тих, що проводяться на незвично велику суму (оплата дорогої покупки), перерахування благодійної допомоги, продаж майна/нерухомості за ціною дорожчою від ринкової і тд.

Звичайно, не всі фінансові операції підлягатимуть суворій перевірці. Так, неризиковими банківськими операціями вважаються наступні:

- зняття коштів з власного рахунку (проте банк має право взяти у особи розписку, на що вона планує витратити власні кошти);
- сплата кредиту в сумі до 30 000 гривень;
- переказ коштів з метою сплати податків, зборів, платежів, зборів на обов'язкове державне пенсійне та соціальне страхування, штрафів, комунальних послуг (незалежно від суми);
- сплата за товари/роботи/послуги (за наявності договору про поставку товарів, виконання робіт, надання послуг, надання кредиту);
- проведення готівкових переказів у межах України на суму до 5000 грн (якщо сума буде більшою, потрібно буде пред'явити документ, що посвідчує особу, або використати банківську картку);
- проведення безготівкових переказів з картки на картку/з рахунку на рахунок.

[1]Міжнародна група з протидії відмиванню брудних грошей (англ. Financial Action Task Force on Money Laundering) — міжурядовий орган, метою роботи якого є розвиток і впровадження на міжнародному рівні заходів і стандартів з боротьби щодо відмивання грошей.

На що важливо звернути увагу представникам бізнесу?

Варто звернути увагу на те, що Законом оновлено вимоги про визначення та подання інформації про кінцевого бенефіціарного власника (КБВ). Для проведення певних реєстраційних дій юридичним особам потрібно подавати державному реєстратору наступні документи:

- інформацію про структуру власності за формою та змістом, визначеними відповідно до законодавства;

- витяг, виписку чи інший документ з торговельного, банківського, судового реєстру тощо, що підтверджує реєстрацію юридичної особи-нерезидента в країні її місцезнаходження (у разі, якщо засновником юридичної особи є юридична особа-нерезидент);

- нотаріально засвідчену копію документа, що посвідчує особу, яка є КБВ юридичної особи - для фізичної особи-нерезидента та, якщо такий документ оформлений без застосування засобів Єдиного державного демографічного реєстру, для фізичної особи-резидента.

Хто опинився під особливим наглядом Закону?

Політично значущим особам - особи, які є національними, іноземними публічними діячами та діячами, які виконують публічні функції в міжнародних організаціях - потрібно готуватися до довших термінів здійснення фінансових операцій та запитів на додаткові документи, що підтверджують джерело та походження їх фінансових надходжень, а також надавати інформацію про членів сім'ї та бізнес-партнерів.

Політично значущі особи тепер автоматично сприймаються як такі, що можуть бути залучені до операцій з відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та розповсюдження зброї масового знищення.

Які сфери бізнесу зазнали значних законодавчих змін?

З прийняттям Закону під фінансовий моніторинг потрапили і віртуальні активи. Міністерство цифрової трансформації України офіційно стало суб'єктом державного фінансового моніторингу і зобов'язане здійснювати контроль та нагляд за обігом віртуальних активів в Україні та постачальниками послуг, пов'язаних з обігом віртуальних активів (криптообмінники, криптобіржі і тд.). Також, Закон варто почитати аудиторам, бухгалтерам, особам, які торгують дорогоцінними металами та камінням, тим, хто надає послуги у сфері лотерей і азартних ігор.

Висновки

З прийняттям Закону під фінансовий моніторинг потрапили і віртуальні активи. Міністерство цифрової трансформації України офіційно стало суб'єктом державного фінансового моніторингу і зобов'язане здійснювати контроль та нагляд за обігом віртуальних активів в Україні та постачальниками послуг, пов'язаних з обігом віртуальних активів (криптообмінники, криптобіржі і тд.). Також, Закон варто почитати аудиторам, бухгалтерам, особам, які торгують дорогоцінними металами та камінням, тим, хто надає послуги у сфері лотерей і азартних ігор.

НОВИЙ ПОРЯДОК ПЕРЕДАЧІ В ОРЕНДУ ДЕРЖАВНОГО І КОМУНАЛЬНОГО МАЙНА

Ще 1 лютого 2020 року набрав чинності Закон України «Про оренду державного та комунального майна» (далі - Закон), який передбачає запуск процедури оренди на електронних аукціонах. Проте залишалось відкритим питання, як саме має відбуватися нова процедура та як будуть проводитися такі аукціони. Так, 6 червня 2020 року набув чинності Порядок[1] передачі в оренду державного і комунального майна, (далі - Порядок), який встановлює нові правила оренди для всіх нинішніх та майбутніх орендарів державного і комунального майна.

Зокрема, Порядок запроваджує такі важливі зміни:

- **Право на орендні канікули протягом 6 місяців** для тих орендарів, які виконали ремонтні роботи. Для тих орендарів, які виконали реставрацію занедбаних пам'яток архітектури, канікули можуть складати 2,5 років. Протягом орендних канікул орендарі можуть сплачувати лише половину орендної плати.

- **Орендарі можуть продовжити діючі договори оренди виключно на аукціоні.** При цьому врегульовано реалізацію переважного права орендарів на продовження договору. Нинішні орендарі зможуть приймати участь в аукціоні без ставки на підвищення ціни.

Після завершення аукціону орендар зможе або погодитися з запропонованою ціною переможця аукціону, або відмовитися від ціни переможця. Переможці аукціону на продовження чинних договорів оренди зможуть укласти договори оренди тільки за умови сплати авансу – не менше 6 місячних орендних плат, та забезпечувального депозиту у розмірі двох місячних орендних плат.

- **Деталізовано порядок компенсації невід'ємних поліпшень об'єкта оренди.** Переможці аукціону на продовження договорів оренди, яким збільшать орендну плату, отримають право зарахувати суму збільшення у вартість невід'ємних поліпшень в об'єкт оренди. У разі відмови чинного орендаря продовжувати договір за ціною переможця аукціону, переможець повинен буде компенсувати орендарю вартість невід'ємних поліпшень. Невід'ємні поліпшення компенсуватимуться на підставі звіту незалежної оцінки.

- **Порядок дозволить ефективніше здавати в суборенду майно, отримане в оренду на аукціоні.** Відтепер орендарі до початку аукціону знатимуть чи можна буде здавати в суборенду отримане за результатами аукціону майно. Водночас в оголошенні аукціону одразу буде надаватися згода на передачу об'єкта в суборенду. Нові правила Закону і Порядку скасовують вимогу перераховувати прибуток від суборенди в бюджет. Орендарі, отримавши право оренди на аукціоні, зможуть здавати майно в суборенду, а прибуток залишати собі.

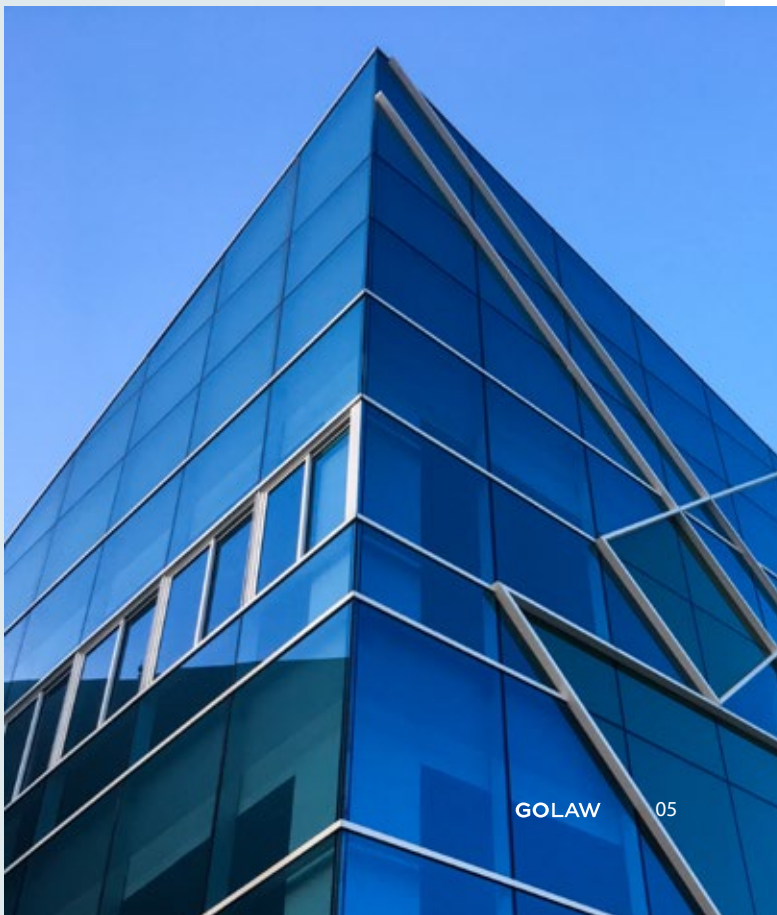

[1] Порядок затверджений Постановою Кабінету Міністрів України (КМУ) № 483.

• **Порядок встановив нову «скорингову» систему передачі майна в оренду без проведення аукціону.** За новими правилами Орендарі з некомерційного сектору будуть отримувати приміщення на підставі оцінки їхньої діяльності за результатами підрахунку балів за визначеними у Порядку критеріями. Серед критеріїв є, наприклад, кількість членів організації, тривалість її існування, розмір членських або благодійних внесків тощо. Орендарі підприємницького сектору (приватні заклади освіти, видавництва книг) отримуватимуть об'єкти на підставі оцінки закритих цінових пропозицій – перемагатиме той, хто запропонує найвищий розмір орендної плати.

• **Розширюється перелік майна, яке може бути передано в оренду через електронні аукціони**, за рахунок створення додаткових стимулів для подолання практики передачі майна у приховану оренду. Запроваджується широкомасштабна інвентаризація і публікація усіх цивільно-правових договорів, на підставі яких використовується державне або комунальне майно. Окремі категорії квазі-орендних договорів підлягають припиненню і переоформленню в оренду на електронних аукціонах, у тому числі договори на передачу прав на експлуатацію паркувальних майданчиків, які широко використовуються в окремих містах із порушенням принципів конкурентного доступу до цих активів.

• **Деталізується порядок зміни цільового призначення, зміни строків договорів** оренди або орендованої площі. Відтепер заборонена зміна «некомерційних» цільових призначень на «комерційні», а зміни строку оренди або орендованої площі можливі тільки шляхом аукціону. Проте є винятки.

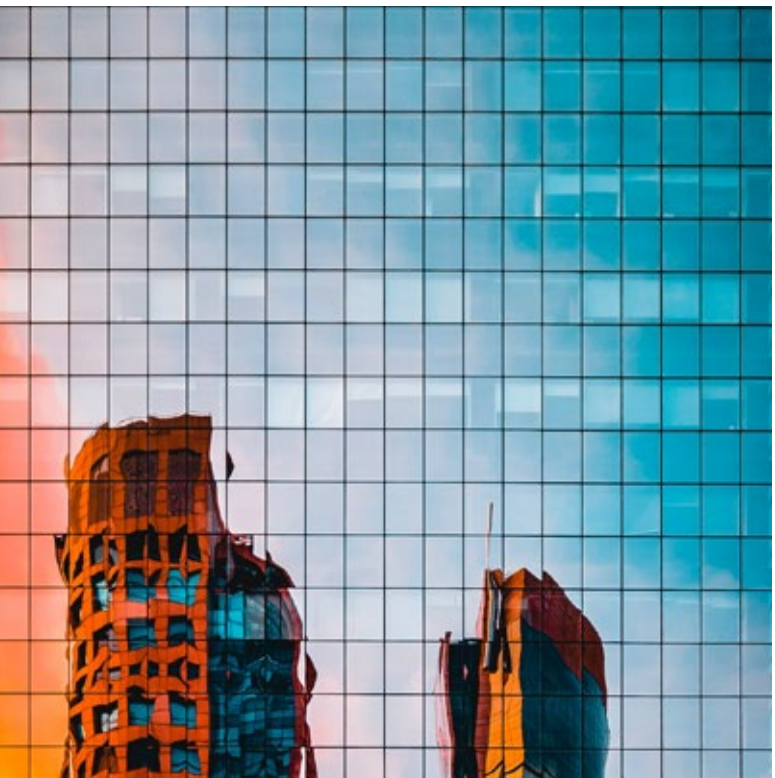

Сергій Оберкович
Старший партнер GOLAW, адвокат

Олександр Мельник
Юрист GOLAW, адвокат

Послуги практики корпоративного права та M&A на сайті GOLAW

Без проведення аукціону змінити строк оренди можна тільки у договорах оренди, укладених менше ніж на 5 років, і які жодного разу не продовжувались. Щодо зміни орендованих площ, то їх збільшення дозволено тільки за рахунок приєднання до основного приміщення суміжних приміщень, площа яких не може перевищувати основну орендовану площу.

Висновки

Новий порядок оренди майна деякий час не працював через відсутність усіх необхідних підзаконних нормативно-правових актів, включаючи відсутність нових форм примірних договорів оренди, що блокувало можливість оренди за новим Законом. Проте 12 серпня 2020 року Кабінет Міністрів України прийняв розроблену Фондом державного майна України Постанову «Про затвердження примірних договорів оренди державного майна». З моменту оприлюднення зазначеної Постанови процес оренди буде нарешті запущений по новій процедурі, передбаченій Законом та Порядком. Жодних інших перепон для цього не залишилось.

Необхідно зазначити, що запровадження Порядку було необхідним, адже без нього новий Закон про оренду не міг запрацювати. Порядок створює нові стимули для орендарів інвестувати в ремонт і поліпшення об'єктів оренди. Серед позитивних аспектів також відзначаємо можливість передавати майно в суборенду і залишати прибуток собі. Цей інструмент може стимулювати залучення інвестицій в ремонт і поліпшення об'єктів оренди.

Порядок закриває схеми, які спотворювали конкуренцію і надавали незаконні переваги для окремих недобросовісних орендарів, а також корупційні можливості.

ПОДАТКИ В УКРАЇНІ:
Які зміни у 2020 році визначили розвиток країни на багато років вперед та до чого варто бути готовими вже сьогодні?

Ірина Кальницька
Партнер GOLAW, керівник практики податкового права, практики реструктуризації та врегулювання проблемної заборгованості, адвокат

Олена Сулима
Старший юрист GOLAW, адвокат

Послуги практики податкового права на сайті GOLAW

Ратифікувавши конвенцію MLI[1] , з 2019 року Україна активно розпочала процес імплементації основних заходів плану BEPS[2] . Та вже у 2020 році набула чинності велика кількість податкових змін, до яких бізнесу, особливо міжнародному, доведеться дуже швидко пристосовуватися. Зокрема, 23 травня 2020 року набула чинності більшість положень Закону № 466-IX (раніше відомого як законопроект 1210) з подальшими змінами, внесеними Законом № 786-IX. Так, Закон № 466-IX передбачає низку змін. Розглянемо їх детальніше.

Головні зміни

- **Запровадження «розумної економічної причини» та «основної мети»**

Будь-яка операція із нерезидентом має мати розумну економічну причину. В протилежному випадку резидент має збільшити свій дохід на суму витрат по такій операції. При цьому вважається, що ділова мета відсутня, якщо головною ціллю операції є несплата податку, або резидент не уклав би таку угоду з непов'язаним нерезидентом на аналогічних умовах. Також, платник податків не може користуватися перевагами конвенцій про уникнення подвійного оподаткування, наприклад, пониженою ставкою податку на репатріацію 5% при виплаті роялті замість загальновстановлених 15%, якщо податковий орган доведе, що метою транзакцій з нерезидентом було саме отримання цих податкових переваг.

- **Розширення визначення постійного представництва**

Нові правила оподаткування нерезидентів значно ускладнюють присутність останніх в Україні без постійного представництва. Наприклад, до постійного представництва може бути прирівняна будь-яка особа-резидент, яка використовуючи корпоративну пошту нерезидента допомагає останньому в укладанні договорів, або особа, яка від імені нерезидента надає послуги в Україні впродовж більш ніж 183 днів на рік.

При цьому, згідно додаткових змін до Податкового кодексу (Закон №786-IX), з 1 січня 2021 року саме нерезиденту доведеться ставати на облік у контролюючому органі до початку своєї господарської діяльності через постійне представництво.

- **Запровадження «прозорого підходу» щодо визначення бенефіціарного власника доходу**

Черговим нововведенням є встановлена можливість використання міжнародної конвенції не з безпосереднім, а з фактичним одержувачем доходу. Тобто, якщо платник податків розуміє, що виплачує дохід проміжній компанії, яка потім перераховує його справжньому бенефіціару, то останній може подати заяву в податкову про підтвердження свого статусу власника доходу. У такому разі резидент зможе використати пільгу по міжнародній конвенції із реальним вигодоотримувачем доходу і зменшити ставку податку на репатріацію.

- **Оподаткування прибутку контрольованих іноземних компаній (КІК)**

Зміни щодо КІК мають набути чинності з 1 січня 2021 року, хоча, з великою вірогідністю, ця дата буде перенесена на 2022 рік. Фактично нові правила дозволяють Україні оподаткувати прибутки іноземних компаній, які контролюються фізичними та юридичними особами – резидентами України. При цьому, правила визначення контролю досить всеохоплюючі, і уникнути їх буде досить важко. Правила КІК зобов'язують українських резидентів подавати звітність щодо КІК і сплачувати податки зі скоригованих прибутків цих компаній. Разом із цим, правила щодо оподаткування КІК містять багато виключень, якими можна скористатися. Наприклад, КІК не буде оподатковувати свої доходи в Україні, якщо між Україною та країною реєстрації КІК є конвенція про уникнення подвійного оподаткування і доходи компанії на 50% і більше не є пасивними. Більше того, навіть пасивні доходи можуть бути визнані активними для цілей оподаткування, якщо є можливість підтвердити реальну присутність компанії та наявність у неї персоналу та основних засобів.

[1] Multireteral Convention to Implement Tax treaty Related Measures to Prevent BEPS - Багатостороння конвенція щодо виконання заходів, які стосуються угод про оподаткування, з метою протидії розмиванню бази оподаткування та виведенню прибутку з-під оподаткування.

[2] Base erosion and Profit Shifting - проект Організації економічного співробітництва та розвитку «Розмивання оподатковуваної бази й виведення прибутку з-під оподаткування».

На що ще варто звернути увагу?

Зазначимо, що окрім вищевикладеного, Законом запроваджено ще дуже багато змін щодо адміністрування податків, контрольованих операцій, визначено поняття конструктивних дивідендів та розширено поняття бенефіціарного власника, доповнено правила тонкої капіталізації, запроваджено процедуру взаємного узгодження та порядок оподаткування опосередкованого продажу нерезидентами нерухомості на території України, та інші.

Додаткові деталі Закону Ви зможете знайти у статті за посиланням.

Команда практики податкового права GOLAW провела вебінар, під час якого було детально висвітлено найголовніші зміни до Податкового кодексу. Запис можна подивитися на нашому YouTube-каналі.

YouTube

Ви також можете прослухати подкасти
із детальним оглядом змін на наступних ресурсах:

Apple Podcast | YouTube | ACAST

Також початок 2020 року відзначився новим **перезапуском системи блокування податкових накладних.** Так, з 1 лютого 2020 р. вступили в дію положення Постанови КМУ, якою затверджено новий порядок з питань зупинення реєстрації податкових накладних (**Порядок №1165**). Відтепер переліки критеріїв ризиковості операції та платника податку містяться в самому Порядку №1165, чим, по суті, вирішено низку законодавчих суперечностей та судових спорів щодо правомірності визначення цих критеріїв Державною податковою службою, як це було за старим Порядком №117.

Також встановлено порядок подання та розгляду інформації та документів з метою виключення платника податку з переліку ризикових суб'єктів. Разом з цим, для бізнесу, особливо для сільськогосподарських підприємств, найбільш проблемним залишається питання віднесення їх до ризикових платників. Однак наразі таке рішення податкової вже не має бути сюрпризом, адже воно надсилається платнику в електронному кабінеті одразу після його прийняття, та відтепер прямо встановлена можливість оскарження Крім того, варто зазначити, що шляхом прийняття низки законів українська податкова система значно осучаснилася, зокрема:

- з 1 серпня 2020 року набула чинності низка нормативних актів[3] , якими запроваджено використання програмних реєстраторів розрахункових операцій (**ПРРО**). Зокрема мова йде про детінізацію розрахунків у сфері торгівлі і послуг.

З-поміж іншого, підприємці наразі отримали можливість застосовувати ПРРО на різних електронних пристроях (наприклад, смартфоні чи планшеті), що значно спрощує використання ними реєстраторів розрахункових операцій.

- з 8 листопада 2020 року мають набути чинності зміни[4] , які значно вдосконалюють роботу електронного кабінету та електронний документообіг між платником податків та податковими органами. Серед іншого, платникам податків більше не потрібно буде укладати договір про визнання електронних документів, раптове припинення дії якого ставало підставою для чисельних податкових спорів.

Висновки

Перша половина 2020 року для податкової галузі України стала дійсно насиченою. Обраний країною курс на наближення до міжнародних практик у сфері оподаткування вимагає від нас досить кардинальних та значних змін, адже від цього залежить рівень довіри та зацікавленості іноземних інвесторів у розвитку довготривалих відносин з Україною.

Говорити про успіх чи невдалу спробу реформування податкової системи України ще зарано. З одного боку, запропоновані зміни скорочують можливості підприємців уникати сплати податків, що, безумовно, позитивно вплине на економічний клімат у країні. З іншого, відкритим лишається питання готовності наших громадян до подібних змін. І мова тут йде не тільки про готовність людей приймати щось нове, але й про матеріально-технічну базу, якої все частіше вимагає нове законодавство, і особливо це особливо державних структур.

Друга половина 2020 року стане не менш насиченою для податківців. Проте очікувати реальний результат вже завтра не варто: зміни на державному рівні вимагають місяці, а іноді й роки введення в дію.

---

[3] Закони № 128-IX та № 129-IX

[4] Закон №786-IX

ЗМІНИ ВІД НБУ: Які нововведення стали дійсно важливими для банківського сектору України?

Ірина Кальницька
Партнер GOLAW, керівник практики податкового права, практики реструктуризації та врегулювання проблемної заборгованості, адвокат

Послуги практики банківського та фінансового права на сайті GOLAW

Протягом 2020 року Національний банк продовжив активну роботу над змінами в регулюванні банківських та інших фінансових послуг. Ці зміни, в першу чергу, спрямовані на ефективне врегулювання проблемних заборгованостей, розвиток фінансових інструментів та посилення захисту прав та інтересів споживачів фінансових послуг.

Нагадаємо, що у липні 2019 року набуло чинності затверджене НБУ **Положення про організацію процесу управління проблемними активами в банках України, яке нарешті має дозволити державним банкам продавати проблемі активи із дисконтом**. Положенням було визначено відповідний графік виконання банками нових вимог НБУ та розробки всіх відповідних внутрішніх документів. Так, вже до 30 вересня 2020 року українські банки мають розробити та затвердити стратегії управління проблемними активами та оперативний план.

З урахуванням цього, у квітні 2020 року КМУ затвердив критерії та умови визначення державними банками заходів з управління проблемними активами (**Постанова №281**).

Зокрема, встановлено, що інструментами врегулювання заборгованості боржника є, але не виключно:

- продаж боргу/відступлення права вимоги до боржника за ціною, що є нижчою від валової балансової вартості активу;
- списання частини заборгованості боржника у зв'язку з частковим прощенням боргу;
- конвертація (переведення) частини або всієї суми заборгованості боржника в його капітал.

При цьому, Постановою №281 визначено вимоги до продажу боргу / відступлення права вимоги до боржника. Встановлено, що зазначені дії мають здійснюватися державними банками шляхом проведення відкритих та прозорих торгів (аукціонів), які передбачають автоматичне покрокове зниження стартової ціни.

Крім того, мають виконуватися і певні умови. Зокрема, покупцем не може бути боржник, його кінцевий бенефіціарний власник, заставодавець, поручитель або пов'язана з ними особа.

Банки також отримають можливість здійснювати за певних умов переоцінку активу відповідно до їх внутрішньобанківської політики та знизити очікувану мінімальну економічну вигоду. Іншими словами – **реалізовувати проблемні активи за ціною нижчою їх балансової вартості.**

Варто також зазначити, що з **1 липня 2020 року Національний банк перейняв на себе функції регулятора ринку небанківських фінансових послуг: страхових, лізингових, факторингових компаній, кредитних спілок, ломбардів та інших фінансових компаній.** За повідомленнями НБУ, його метою є формування платоспроможного, стійкого, конкурентного ринку небанківських фінансових послуг в Україні з належним захистом прав споживачів цих послуг та клієнтів фінансових установ. Для досягнення цієї мети Національний Банк визначив першочергові завдання, зокрема:

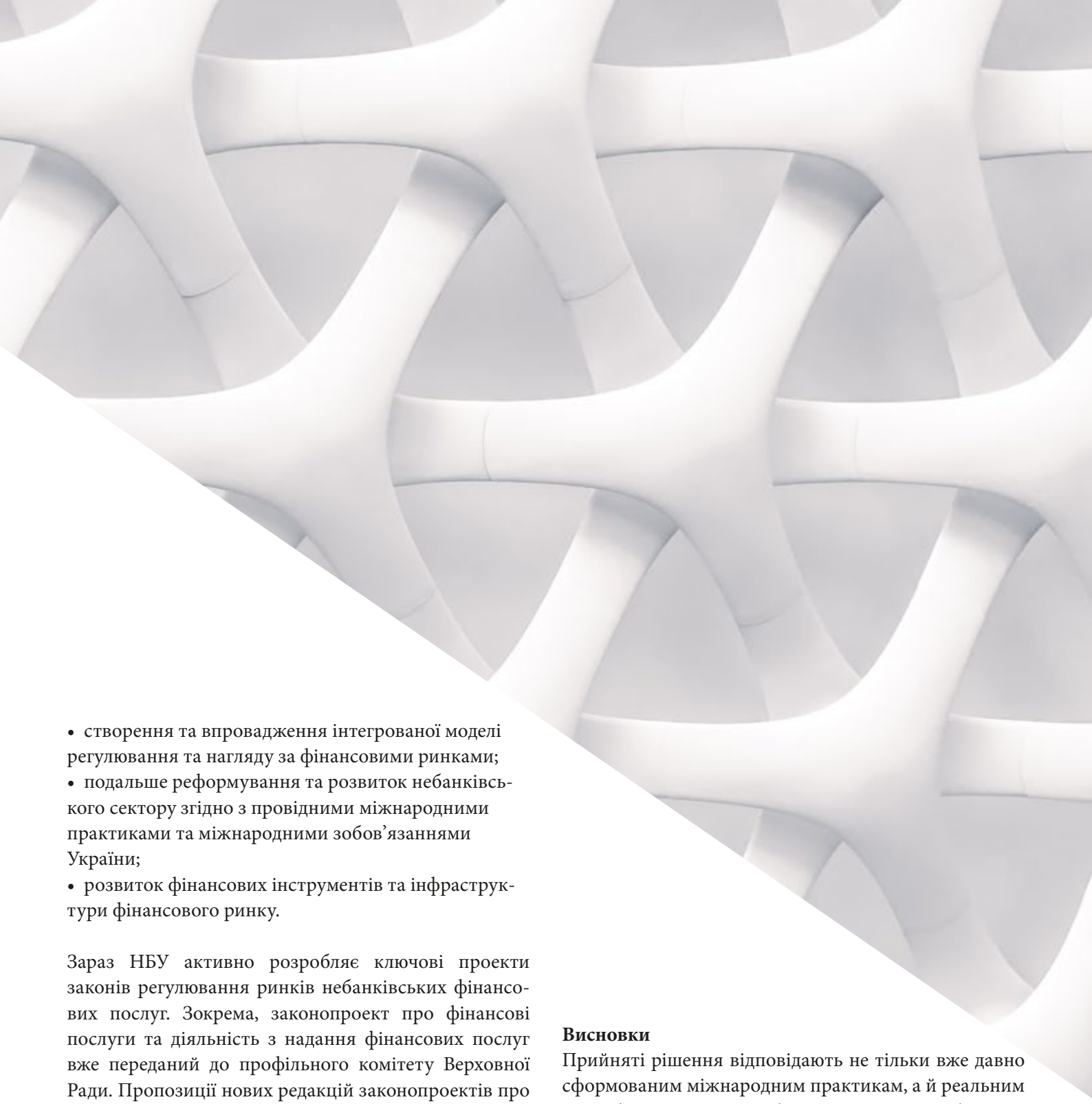

- створення та впровадження інтегрованої моделі регулювання та нагляду за фінансовими ринками;
- подальше реформування та розвиток небанківського сектору згідно з провідними міжнародними практиками та міжнародними зобов'язаннями України;
- розвиток фінансових інструментів та інфраструктури фінансового ринку.

Зараз НБУ активно розробляє ключові проекти законів регулювання ринків небанківських фінансових послуг. Зокрема, законопроект про фінансові послуги та діяльність з надання фінансових послуг вже переданий до профільного комітету Верховної Ради. Пропозиції нових редакцій законопроектів про кредитні спілки, про страхування, про фінансові компанії мають будуть презентовані вже найближчим часом.

Висновки

Прийняті рішення відповідають не тільки вже давно сформованим міжнародним практикам, а й реальним потребам українських банків: продаж проблемних активів з дисконтами є довгоочікуваним інструментом для держаних банків. Адже ще донедавна інструменти роботи з проблемними активами були дуже обмеженими. Натомість проблемний актив (навіть щодо якого було здійснено фінансову реструктуризацію) продовжував обліковуватись, вимагав резервування, обслуговування та надалі генерував збитки.

Разом з цим, зазначені зміни ще потребують їх подальшого впровадження, та прийняття додаткового нормативного регулювання.

НОВІ ПРАВИЛА ЩОДО РОЗКРИТТЯ ВІДОМОСТЕЙ ПРО КІНЦЕВИХ БЕНЕФІЦІАРНИХ ВЛАСНИКІВ

Максим Лебедєв
Партнер GOLAW, керівник практики корпоративного права та M&A, адвокат

Тарас Литовченко
Радник GOLAW, адвокат

Послуги практики корпоративного права та M&A на сайті GOLAW

З прийняттям Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», введеного в дію 28 квітня 2020 року зазнав змін порядок оновлення та подання інформації про кінцевих бенефіціарних власників юридичних осіб.

Що змінилося?

Законом встановлений обов'язок юридичних осіб підтримувати інформацію про кінцевого бенефіціарного власника та структуру власності в актуальному стані, оновлювати її та повідомляти державного реєстратора про зміни протягом 30 робочих днів з дня їх виникнення. Крім того, юридичні особи зобов'язані подавати державному реєстратору документи, що підтверджують такі зміни. Перелік таких документів визначений ст. 17-1 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань». Якщо зміни у структурі власності та інформації про кінцевого бенефіціарного власника відсутні, юридичні особи зобов'язані повідомляти державного реєстратора про відсутність відповідних змін при проведенні державної реєстрації будь-яких змін до відомостей про юридичну особу, що містяться в Єдиному державному реєстрі.

Разом з тим, наказом Міністерства юстиції затверджено форму заяви для підтвердження відомостей про кінцевого бенефіціарного власника.

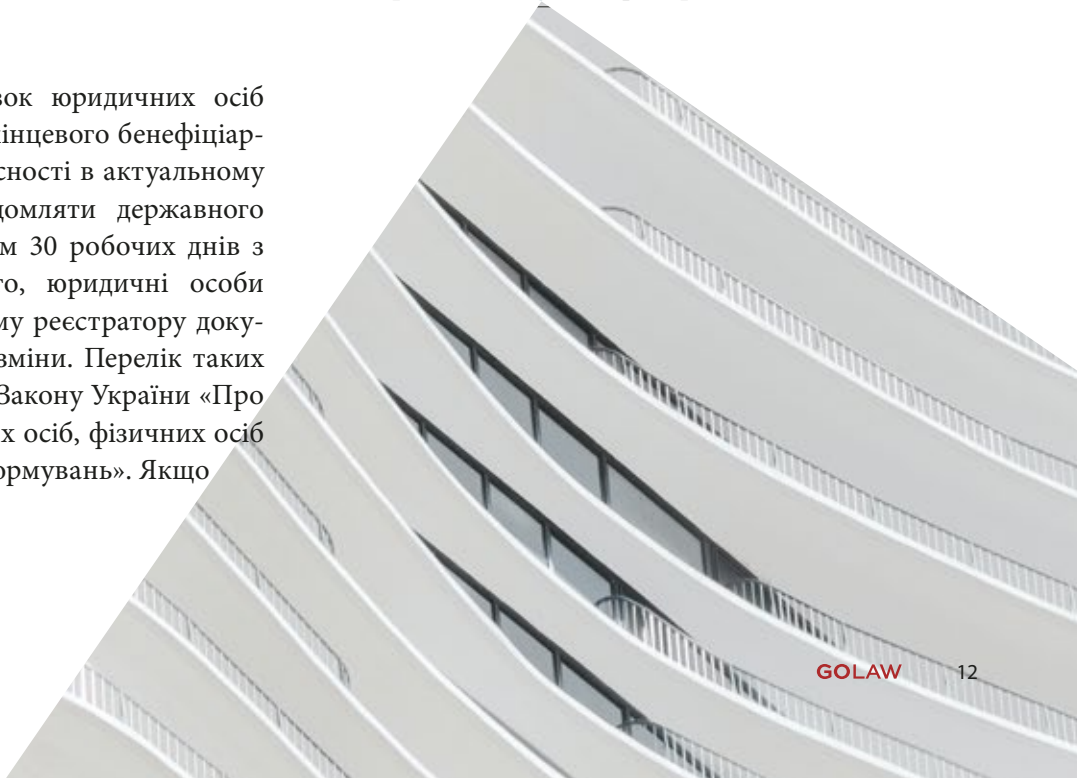

Інформація, яку необхідно надавати

Інформація про кінцевого бенефіціарного власника надається державному реєстратору в наступних випадках:

- **в момент вчинення певних реєстраційних дій** (державної реєстрації юридичної особи або внесення змін до відомостей про юридичну особу);
- **у випадку зміни будь-якої інформації про кінцевого бенефіціарного власника** - протягом 30 робочих днів з дня зміни такої інформації;
- **у разі виявлення неповноти, неточностей або помилок у інформації про кінцевого бенефіціарного власника та структурі власності** - не пізніше трьох робочих днів з дня виявлення;
- **щорічно** - протягом 14 календарних днів з дати державної реєстрації юридичної особи для підтвердження відповідних відомостей
- **протягом трьох місяців** з дня набрання чинності нормативно-правового акту, який затверджує зміни.

Що ж стосується юридичних осіб, які були зареєстровані до 28.04.2020 року, необхідно подати державному реєстратору інформацію про кінцевого бенефіціарного власника та структуру власності протягом трьох місяців з дня набрання чинності нормативно-правовим актом, яким буде затверджена форма та зміст структури власності.
Форма та зміст структури власності встановлюються Міністерством фінансів за погодженням з Міністерством юстиції. Зауважимо, що такий документ досі не прийнято, а тому подати відповідну інформацію державному реєстратору наразі немає можливості.

Штрафи за порушення

За неподання або несвоєчасне подання державному реєстратору передбаченої Законом інформації про кінцевого бенефіціарного власника або інформації про його відсутність, а також документів для підтвердження відомостей про кінцевого бенефіціарного власника, статтею 166-11 Кодексу України про адміністративні правопорушення передбачено штраф, який накладається на керівника відповідної юридичної особи **у розмірі від 17 000 до 51000 гривень.**

Висновки

Нові вимоги щодо розкриття інформації про бенефіціарного власника вимагають постійного контролю від компаній щодо своєчасності та правильності подачі даних. Неправильне виконання вимог закону може мати негативні наслідки в сфері антимонопольного, банківського, податкового та корпоративного законодавства.

ДИСТАНЦІЙНА РОБОТА ТА ГНУЧКИЙ РЕЖИМ РОБОЧОГО ЧАСУ:

Як трудове законодавство регулює роботу в період карантину?

Катерина Цвєткова
Радник GOLAW, адвокат

Послуги практики трудового права на сайті GOLAW

Карантин став каталізатором істотних змін не тільки у нашому повсякденному житті, а й на законодавчому рівні, і трудове право в цьому випадку – не виключення. У 2020 році на державному рівні було врегульовано дистанційну роботу, гнучкий режим робочого часу, оплату простою та ряд інших питань у відносинах «працівник-роботодавець».
Кожне нововведення детальніше розбираємо нижче.

Щоб мати змогу контролювати виконання працівниками своїх обов'язків, рекомендовано в трудовому договорі (або в наказі) визначити порядок постановки завдань працівникам (наприклад, за допомогою корпоративної електронної пошти) та контролю за їх виконанням (як варіант, направлення керівнику електронною поштою щоденного звіту про виконання поставлених завдань).
Виконання дистанційної (надомної) роботи не тягне за собою будь-яких обмежень обсягу трудових прав працівників. При цьому, якщо працівник і роботодавець письмово не домовились про інше, дистанційна (надомна) робота передбачає оплату праці в повному обсязі та в строки, визначені діючим трудовим договором.

Дистанційна робота

З початком карантинних заходів більшість офісних працівників почала працювати вдома і до Кодексу законів про працю України (далі – Кодекс про працю) було вперше введено таке поняття як «дистанційна (надомна) робота».

- **Загальні вимоги**

При дистанційній (надомній) праці робота виконується працівником за місцем його проживання чи в іншому місці за його вибором. Тобто законодавство надає працівнику право самостійно обирати місце для виконання роботи і це не обов'язково має бути домашня адреса працівника. В той же час, обов'язком роботодавця є забезпечення працівника необхідними для роботи засобами.
При дистанційній (надомній) роботі працівники розподіляють робочий час на свій розсуд. На них не поширюються правила внутрішнього трудового розпорядку. При цьому загальна тривалість робочого часу не може перевищувати встановлених норм (не більше 40 годин на тиждень).

- **Оформлення**

Трудовий договір про дистанційну (надомну) роботу обов'язково укладається в письмовій формі. Однак на час карантину дистанційна робота може запроваджуватись без письмового договору – роботодавцю достатньо отримати письмову згоду працівника та видати відповідний наказ.

Гнучкий режим робочого часу

Гнучкий режим передбачає встановлення режиму роботи, який відрізняється від визначеного правилами внутрішнього трудового розпорядку. Умова – дотримання встановленої норми робочого часу (денної, тижневої тощо).

- **Загальні вимоги**

Гнучкий режим роботи може передбачати:
- **фіксований час, протягом якого працівник обов'язково повинен бути присутнім на робочому місці та виконувати свої посадові обов'язки;**
- **змінний час, протягом якого працівник на власний розсуд визначає періоди роботи в межах встановленої норми тривалості робочого часу;**
- **час перерви для відпочинку і харчування.**

Іншими словами, такий формат роботи надає роботодавцю можливість ділити робочий день на частини, які були б зручні для обох сторін трудових відносин. Зазначимо, що раніше така можливість передбачалась лише на роботах з особливими умовами та характером праці.

- **Оформлення**

Облік робочого часу забезпечується роботодавцем. Застосування гнучкого режиму робочого часу не тягне за собою змін в нормуванні, оплаті праці та не впливає на обсяг трудових прав працівників.
Гнучкий режим робочого часу може буде передбачено на визначений строк або безстроково, як при прийнятті на роботу, так і згодом. При цьому важливо пам'ятати, що вказаний режим може встановлюватись лише за погодженням між працівником і роботодавцем.

Оплата простою

У зв'язку з карантинними обмеженнями деякі підприємства вимушені були зупинити роботу окремих відділів або ж навіть повністю призупинити діяльність.
Зміни до Кодексу про працю чітко визначили порядок оплати простою на період карантину: не менше двох третин окладу працівника. Однак потрібно звертати увагу на умови трудового договору з працівником та на положення колективного договору (якщо такий укладався на підприємстві), оскільки ними може бути визначений інший порядок оплати простою не з вини працівника.

Детальний огляд актуальних питань трудового законодавства в період пандемії можна дізнатися у вебінарі на нашому YouTube-каналі.

YouTube

Висновки

Зміни до трудового законодавства розширили можливості сторін трудових відносин щодо встановлення гнучкого режиму робочого часу та дистанційної роботи як під час дії карантину, так і після його закінчення.
Роботодавцям варто пам'ятати, що нові законодавчі норми не передбачають скасування або пом'якшення відповідальності за порушення трудового законодавства під час карантину, а отже, за такі порушення доведеться відповідати у повному обсязі. Тому рішення з трудових питань важливо приймати та оформлювати з дотриманням вимог законодавства, аби уникнути проблем із Державною службою України з питань праці в майбутньому.
Питання, яке залишається відкритим – як довго триватиме карантин та чи не стане новий формат роботи для нас повсякденним? У такому разі, законодавчі зміни в галузі трудового права чекатимуть нас і попереду.

В УКРАЇНІ ЗАПРОВАДИЛИ РИНОК ЗЕМЛІ:
Що саме передбачено законом?

Олександр Мельник
Юрист GOLAW, адвокат

Послуги практики корпоративного права та M&A на сайті GOLAW

Безперечно «гучним» нововведенням 2020 року в Україна стало запровадження ринку землі. 31 березня 2020 року Верховна Рада прийняла Закон України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обігу земель сільськогосподарського призначення" (Закон № 552-IX) ("Закон"), який набирає чинності з 1 липня 2021 року.

Хто має право купувати землю?

Так, законом скасовується мораторій на продаж земель сільськогосподарського призначення: фізичні та юридичні особи зможуть набувати у власність та відчужувати земельні ділянки сільськогосподарського призначення з урахуванням обмежень щодо кола осіб власників та площі земельних ділянок «в одні руки».

Власниками земель сільськогосподарського призначення зможуть бути:
- **громадяни України;**
- **юридичні особи України, учасниками яких є лише громадяни України та/або держава, та/або територіальні громади;**
- **територіальні громади;**
- **держава.**

Окремою категорією власників Закон виділяє банки. Банки зможуть набувати земельні ділянки у власність лише в порядку звернення стягнення на землю як на предмет застави із зобов'язанням подальшого відчуження на земельних торгах протягом наступних двох років.
Закон встановлює, що українським юридичним особам, учасниками або кінцевими бенефіціарними власниками яких не є громадянами України, заборонено набувати у власність землі сільськогосподарського призначення до проведення референдуму.

Крім цього, до проведення референдуму, іноземцям, особам без громадянства та юридичним особам забороняється набувати у власність частки (акції, паї, членство) у статутному капіталі юридичних осіб, які є власниками земель сільськогосподарського призначення, окрім як у статутному капіталі банків.
При цьому, навіть за умови проведення референдуму, в будь-якому випадку заборонено набуття права власності на земельні ділянки сільськогосподарського призначення:

- юридичними особами, учасниками або кінцевими бенефіціарами яких є іноземці - на земельні ділянки, які розташовані ближче 50 км від державного кордону України (крім морського державного кордону);
- юридичними особами, учасниками або кінцевими бенефіціарами яких є громадяни Російської Федерації;
- особами, які належать або належали до терористичних організацій;
- юридичними особами, учасниками або кінцевими бенефіціарами яких є іноземні держави;
- юридичними особами, у яких неможливо встановити бенефіціара;
- юридичними особами, бенефіціари яких зареєстровані в офшорних зонах (за переліком офшорних зон КМУ);
- фізичними та юридичними особами, а також пов'язаними з ними особами, стосовно яких застосовано санкції відповідно до Закону України «Про санкції» у вигляді заборони на набуття у власність земельних ділянок;

• українськими юридичними особами, контролери яких зареєстровані у державах зі списку FATF[1] .

Фактично Закон обмежує можливість бізнесу структурувати володіння землями сільськогосподарського призначення з використанням холдингових структур як на території України, так і з використанням іноземних компаній. Аграрному бізнесу, який планує набувати у власність земельні ділянки, необхідно буде розкрити інформацію про бенефіціарів, переглянути свої корпоративні структури, в будь-якому разі виключивши з них офшорні компанії.

Особливості функціонування ринку землі

Серед особливостей функціонування ринку земель сільськогосподарського призначення можна виділити наступні:

• купівля-продаж здійснюється з дотриманням переважного права на її придбання, з можливістю передання такого права іншій особі за наявності письмового повідомлення власника;
• розрахунки, пов'язані зі сплатою ціни земельних ділянок, провадяться в безготівковій формі;
• до 1 січня 2030 року ціна продажу не може бути меншою за нормативну грошову оцінку земельної ділянки;
• продаж земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної та комунальної власності забороняється;
• порушення обмежень Закону є підставою для визнання правочину, за яким набувається право власності на земельну ділянку, недійсним;
• Законом у деяких випадках передбачена конфіскація земельної ділянки за порушення обмежень Закону;
• землі, які перейшли у володіння суб'єктів, які в силу Закону не можуть набувати права власності на такі землі, підлягатимуть відчуженню протягом року.

Висновки

Очевидно, агробізнес продовжить використовувати більш звичні інструменти формування земельного банку: оренду, емфітевзис та право постійного користування, які використовувалися ще до відкриття ринку землі.

Що ж стосується недопущення на ринок землі іноземних інвесторів, то це, на нашу думку, може призвести до скорочення конкуренції та негативно позначитися на цінах на землі сільськогосподарського призначення. Водночас передбачений Законом всеукраїнський референдум з 2024 року може з різних причин не відбутися, що знову ж таки обумовить виключення міжнародних учасників з ринку землі.

[1] Міжнародна група з протидії відмиванню брудних грошей (ФАТФ) (англ. Financial Action Task Force on Money Laundering) — міжурядовий орган, метою роботи якого є розвиток і впровадження на міжнародному рівні заходів і стандартів з боротьби щодо відмивання грошей.

ОБЕРЕЖНО: “ЗЛОДІЇ В ЗАКОНІ”
Чому новий закон стосується кожного?

Ігор Глушко
Партнер GOLAW, керівник практики кримінального права, адвокат

Анжеліка Моісєєва
Партнер GOLAW, адвокат

Послуги практики кримінального права на сайті GOLAW

Наприкінці грудня 2019 року справжньою несподіванкою стала законодавча ініціатива Верховної ради України розпочати активну боротьбу із «злочинцями в законі» та злочинами, які вчиняються злочинними спільнотами.
На першій погляд, така ідея здавалась правильною: в країні слід наводити порядок та посилювати боротьбу із злочинністю. Проте оприлюднений з цього приводу законопроект містив, м’яко кажучи, негуманні норми. Документ визначав відповідальність особи лише за те, що представниками злочинного світу ця людина була зведена у ранг «злодія в законі».

Зрозуміло, що наше кримінальне законодавство не передбачає відповідальність за носіння будь-яких статусів. Крім того, сам законопроект ряснів жаргонною лексикою, що явно принижувало офіційний документ, яким є Кримінальний кодекс України.
З приводу законопроекту виникали нежартівні дискусії. Хтось зазначав, що «злодіїв в законі» в Україні не так багато, щоб цілий Кримінальний кодекс під них доповнювати. Інші казали, що незважаючи на належність особи до певних кримінальних елементів, вона має такі ж самі права, як із законослухняна людина.
Як наслідок, законопроект було доопрацьовано, і 4 червня 2020 року Верховна Рада ухвалила Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за злочини, вчинені злочинною спільнотою».
В Кримінальний кодекс України все ж таки було введено словосполучення «злодій в законі» та передбачено відповідальність за певні дії таких осіб та певні контакти з «коронованою» злочинцями особою. З врахуванням доповнень до Кримінального кодексу України, тепер слід бути дуже обачливими та розбірливими у контактах та участі в масових заходах.

За участь у зібранні, яке Закон може прирівняти до «сходки» (саме такий термін обрав законодавець), можна дістати покарання до дванадцяти років позбавлення волі з конфіскацією майна, а за звернення за допомогою до «злодія в законі» отримати від трьох до семи років позбавлення волі з конфіскацією майна або без такої.

Висновки
Цікаво, що Закон також розширює і загальне поняття «створення та участь в злочинній організації». Якщо раніше створення злочинної організації передбачалось для вчинення тяжких та особливо тяжких злочинів, то зараз таких обмежень вже не існує. Тепер до кримінальної відповідальності можна притягнути будь-яку особу, яка, на думку правоохоронців, вчинила будь-який злочин, навіть нетяжкий, у складі групи осіб.
Впевнені, що такі нововведення не пройдуть осторонь досить великої кількості людей, а адвокатів, які практикують у кримінальному праві, чекають багато нових та цікавих кейсів із захисту осіб у кримінальних провадженнях.

ЧЕРГОВІ ЗМІНИ ПОРЯДКУ РОЗГЛЯДУ СУДОВИХ СПРАВ

Катерина Манойленко
Партнер GOLAW, керівник практики вирішення судових спорів, адвокат

Перелік послуг практики вирішення судових спорів на сайті GOLAW

Як нововведення вплинуть на судовий процес?

Забезпечення ефективного захисту порушених прав, свобод та інтересів фізичних та юридичних осіб в судовому порядку можливе виключно за наявності належним чином організованої судової системи та чітких правил провадження судочинства. Саме тому в Україні вже декілька років триває судова реформа та вносяться зміни до процесуальних кодексів, які спрямовані на вдосконалення судового процесу.
Нижче спробуємо розібратись, які саме зміни 2020 року вплинули на процедуру розгляду справ у судах та які наслідки маємо вже сьогодні.

- **Затягнути розгляд справи стало складніше: відвід судді має здійснюватися у чітко визначений порядок**

Починаючи ще з грудня 2017 року, судовий розгляд справ здійснювався за новими на той час процесуальними кодексами. Ці кодекси передбачали, що у разі заявлення необґрунтованого відводу судді, вирішення певного питання передавалося на розгляд іншого судді. Це, зрозуміло, призводило до відкладення судового розгляду справи.
На жаль, неодноразово траплялися випадки заявлення безпідставного відводу безпосередньо в день або напередодні судового засідання. Тобто такий процесуальний інструмент недобросовісні учасники справ використовували **для затягування судового процесу.**

Так, з 8 лютого 2020 року не допускається вжиття заходів забезпечення позову, які полягають в (або мають наслідком) припиненні, відкладенні, зупиненні чи іншому втручанні у проведення конкурсу, аукціону, торгів, тендера чи інших публічних конкурсних процедур, що проводяться від імені держави (державного органу), територіальної громади (органу місцевого самоврядування) або за участю призначеного державним органом суб'єкта у складі комісії, що проводить конкурс, аукціон, торги, тендер чи іншу публічну конкурсну процедуру.

- **Зупинити публічні конкурсні процедури шляхом забезпечення позову тепер майже неможливо: правила змінено**

Не залишився без уваги законодавця і такий інструмент як вжиття заходів забезпечення позову. Цього разу нововведення стосуються обмеження можливостей вжиття таких заходів.

Аби уникнути подібних зловживань процесуальними правами та забезпечити розгляд справ у розумні строки, в січні 2020 року було прийнято Закон № 460-IX, яким внесено зміни до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України та Кодексу адміністративного судочинства України.

Вказаним Законом передбачено, що заява про відвід судді, яка надійшла до суду **пізніше ніж за три робочі дні** до наступного засідання, не підлягає передачі на розгляд іншому судді, а питання про відвід судді вирішується судом, який розглядає справу.

[1]Закон № 731-IX

Підстави касаційного оскарження судових рішень

Крім того, відтепер у процесуальних кодексах створено нові фільтри для оскарження судових рішень в касаційному порядку .
З 8 лютого 2020 року у касаційній скарзі необхідно вказувати конкретну підставу, на якій подається така скарга, зокрема:
• зазначити постанову Верховного Суду, в якій викладено висновок про застосування норми права у подібних правовідносинах, що не був врахований в оскаржуваному судовому рішенні, або
• обґрунтувати необхідність відступлення від висновку щодо застосування норми права у подібних правовідносинах, викладеного у постанові Верховного Суду, або
• зазначити про відсутність висновку Верховного Суду щодо питаннязастосування норми права у подібних правовідносинах.

Висновки
Зазначені нововведення зумовлені наявністю взаємовиключних правових висновків у рішеннях судів. Таким чином, зазначені зміни спрямовані на вдосконалення механізму підстав касаційного оскарження та сприяння у виконанні Верховним Судом свого завдання: забезпечення сталості та єдності судової практики.

ЗМІНИ СУДОВОЇ СФЕРИ, ЩО ПРИНІС КАРАНТИН

Як пандемія вплинула на судовий розгляд справ та які це матиме наслідки?

Світова пандемія 2020 року та запровадження карантину в Україні внесли свої корективи і до процесу розгляду судових справ. Так, законодавець був вимушений терміново вносити зміни і до процесуальних кодексів зміни у зв'язку з поширенням COVID-19.

Продовження процесуальних строків

У березні 2020 року Господарський процесуальний кодекс України, Цивільний процесуальний кодекс України та Кодекс адміністративного судочинства України було доповнено положенням щодо **продовження перебігу процесуальних строків** на строк дії карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України.
При цьому передбачалося, що строк, який встановлює суд у своєму рішенні, не може бути меншим, ніж строк карантину, пов'язаного із запобіганням поширенню коронавірусної хвороби COVID-19.

Однак таке нововведення призвело до безпідставного зловживання учасниками справи своїми процесуальними правами та необґрунтованого затягування розгляду судових справ.
Законодавець вирішив зазначену проблему прийняттям 18 червня 2020 року нового закону . Так, процесуальні строки, які були продовжені через карантин, закінчилися 6 серпня 2020 року. Водночас у разі пропуску процесуальних строків, у тому числі через карантин, особа може просити суд їх поновити, однак, повинна обґрунтувати поважність причин такого пропуску.

Участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції

Цього разу має місце той випадок, коли карантин пришвидшив позитивні зміни у судовому процесі.
Так, саме з огляду на введення карантину, учасникам справи надано можливість брати участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції поза межами приміщення суду з використанням власних технічних засобів та електронного підпису. Для цього необхідно зареєструватися на онлайн сервісі відеозв'язку Easycon та подати відповідну заяву до суду.

Висновки
Вказані зміни забезпечили належний та водночас безпечний розгляд судових справ в розумні строки, і якщо продовження процесуальних строків стосувалося лише перших місяців карантину, то режим відеоконференція може стати цілком звичайним явищем і після завершення пандемії.

КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ

Київ
вул. Інститутська, 19Б, офіс 29
Україна, 01021

e-mail: info@golaw.ua
Тел.: +380 44 581 12 20 (21)

Берлін
Гросбеереншстрассе, 56
Німеччина, 10965

e-mail: info@golaw.ua
Тел.: +49 030 88927386

Слідкуйте за нашими новинами

Facebook

LinkedIn

Twitter

Telegram

YouTube

Instragram